Fayzulloyeva Yulduz Narzulloyevna

Buxoro davlat pedagogika instituti Tillar fakulteti Xorijiy tillar metodikasi kafedrasi o'qituvchisi

ZOONIMLAR ASOSIDA MADANIYATLARARO KOMPETENSIYANI SHAKLLANTIRISH (O'ZBEK VA NEMIS ERTAKLARI MISOLIDA)

Annotatsiya

Mazkur maqolada o'zbek va nemis xalq ertaklarida uchraydigan zoonimlarning lingvokulturologik xususiyatlari hamda ularning madaniyatlararo kompetensiyani shakllantirishdagi o'rni tahlil qilinadi. Tadqiqot jarayonida hayvon obrazlari orqali ifodalangan milliy mentalitet, qadriyatlar tizimi va axloqiy me'yorlar o'zaro qiyosiy jihatdan o'rganiladi. Shuningdek, zoonimlarning semantik va pragmatik imkoniyatlari asosida ularning ta'lim jarayonida, xususan, chet tilini o'qitishda samarali vosita sifatidagi ahamiyati ochib beriladi. Maqolada o'zbek va nemis ertaklaridagi hayvon obrazlari orqali madaniyatlararo tafovut va o'xshashliklarni anglash, talabalarda tolerantlik, madaniy sezgirlik va kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish imkoniyatlari asoslab beriladi.

Kalit so'zlar

Zoonim, madaniyatlararo kompetensiya, lingvokulturologiya, ertak, hayvon obrazlari, qiyosiy tahlil, milliy mentalitet, didaktik vosita, chet tilini o'qitish, semantika, pragmatika, kommunikativ kompetensiya

Bugungi globallashuv sharoitida turli madaniyatlar o'rtasidagi o'zaro aloqalar tobora kuchayib borayotgani sababli madaniyatlararo kompetensiyani shakllantirish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, chet tilini o'qitish jarayonida nafaqat til birliklarini, balki o'sha til egalari madaniyati, qadriyatlari va dunyoqarashini ham o'rgatish muhim hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, xalq og'zaki ijodining ajralmas qismi bo'lgan ertaklar madaniy axborotni yetkazishda samarali vosita sifatida xizmat qiladi.

Ertaklarda keng qo'llaniladigan zoonimlar, ya'ni hayvon nomlari va obrazlari, muayyan xalqning mentaliteti, axloqiy qarashlari hamda ijtimoiy qadriyatlarini o'zida mujassam etadi. O'zbek va nemis xalq ertaklarida hayvon obrazlari turlicha semantik yuklama va ramziy ma'nolarni ifodalashi bilan ajralib turadi. Masalan, ayrim hayvonlar bir madaniyatda ijobiy sifatlarni ifodalasa, boshqasida salbiy konnotatsiyaga ega bo'lishi mumkin. Bu esa talabalarda madaniyatlararo tafakkurni rivojlantirish uchun muhim asos yaratadi.

Mazkur maqolaning asosiy maqsadi — o'zbek va nemis ertaklarida qo'llanilgan zoonimlarni qiyosiy tahlil qilish orqali ularning madaniyatlararo kompetensiyani shakllantirishdagi o'rnini aniqlashdan iborat. Tadqiqot davomida zoonimlarning lingvokulturologik xususiyatlari, ularning semantik va pragmatik jihatlari hamda ta'lim jarayonidagi didaktik imkoniyatlari yoritiladi. Shuningdek, mazkur obrazlar orqali talabalarda madaniy sezgirlik, tolerantlik va samarali kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirish masalalari ko'rib chiqiladi.

Zoonimlar, ya'ni hayvon nomlari asosida shakllangan obrazlar xalq ertaklarida muhim lingvokulturologik birlik sifatida namoyon bo'ladi. Ular nafaqat badiiy tasvir vositasi, balki muayyan xalqning dunyoqarashi, mentaliteti va axloqiy qadriyatlarini ifodalovchi ramziy birlik sifatida ham xizmat qiladi. O'zbek va nemis ertaklarida zoonimlar turli tipologik guruhlarga

ajratilib, ularning semantik, pragmatik va stilistik xususiyatlari orqali madaniyatlararo tafovut va o‘xshashliklarni aniqlash mumkin. Zoonimlar lingvokulturologik nuqtai nazardan milliy tafakkurning ifodasi bo‘lib, ular orqali xalqning tabiatga munosabati, ijtimoiy tajribasi va axloqiy me’yorlari aks etadi. Ayniqsa, ertak janrida hayvonlar antropomorf xususiyat kasb etib, insoniy sifatlar bilan boyitiladi va bu orqali murakkab hayotiy tushunchalar sodda hamda obrazli shaklda yetkaziladi.

Zoonimlarni tipologik jihatdan quyidagi asosiy guruhlarga ajratish mumkin:

1. ijobiy obrazli hayvonlar;
2. salbiy obrazli hayvonlar;
3. neytral yoki ambivalent xarakterga ega hayvonlar.

Ijobiy obrazli zoonimlar xalq ertaklarida ezgulik, sadoqat, jasorat, mehr-oqibat kabi insoniy fazilatlarni ifodalovchi muhim badiiy vosita hisoblanadi. Bunday hayvon obrazlari orqali bolalarga axloqiy qadriyatlar sodda va tushunarli shaklda yetkaziladi. O‘zbek va nemis ertaklarida ijobiy zoonimlar turli shakllarda namoyon bo‘lsa-da, ularning asosiy semantik yo‘nalishi ko‘p jihatdan o‘xshashdir.

O‘zbek xalq ertaklarida ot obrazi alohida o‘rin egallaydi. Masalan, “Zumrad va Qimmat” kabi ertaklarda ot qahramonning sodiq yordamchisi sifatida namoyon bo‘ladi. U nafaqat transport vositasi, balki dono maslahatchi, xavfdan ogohlantiruvchi va himoyachi funksiyasini ham bajaradi. Ayrim ertaklarda ot hatto sehrli xususiyatlarga ega bo‘lib, qahramonga yo‘l ko‘rsatadi yoki uni mushkul vaziyatlardan olib chiqadi. Bu esa o‘zbek xalqining tarixiy turmush tarzida otning nafaqat iqtisodiy, balki madaniy va ma’naviy jihatdan ham muhim o‘rin tutganligini ko‘rsatadi. Ot obrazi orqali sadoqat, do‘stlik va fidoyilik kabi fazilatlar targ‘ib qilinadi.

Nemis ertaklarida esa ijobiy zoonimlar ko‘pincha jamoaviylik va hamkorlik g‘oyasi bilan bog‘liq holda tasvirlanadi. Masalan, “Die Bremer Stadtmusikanten” ertagida eshak, it, mushuk va xo‘roz obrazlari ijobiy xarakterda gavdalanadi. Ayniqsa, eshak sabr-toqatli va yetakchi sifatida, it esa sodiq va ishonchli do‘st sifatida namoyon bo‘ladi. Ushbu ertakda hayvonlarning birlashib harakat qilishi orqali qiyinchiliklarni yengib o‘tish mumkinligi ko‘rsatiladi. Bu esa nemis madaniyatida jamoaviylik, o‘zaro yordam va birdamlik qadriyatlari muhim ekanligini anglatadi.

Shuningdek, o‘zbek ertaklarida qushlar obrazlari ham ijobiy ma’noga ega bo‘lib, ular ko‘pincha ezgulik, erkinlik va yordam timsoli sifatida tasvirlanadi. Masalan, kaptar yoki burgut obrazlari qahramonga yo‘l ko‘rsatishi, uni xavfdan ogohlantirishi yoki muhim xabar yetkazishi mumkin. Ayrim hollarda qushlar ilohiy yoki sehrli kuch bilan bog‘lanib, qahramonning muvaffaqiyatga erishishida muhim rol o‘ynaydi.

Nemis ertaklarida ham qushlar ko‘pincha ijobiy funksiyani bajaradi. Ular qahramonga yordam beruvchi, yo‘l ko‘rsatuvchi yoki sirlarni ochuvchi obraz sifatida namoyon bo‘ladi. Masalan, ayrim ertaklarda qushlar qahramonga to‘g‘ri yo‘lni tanlashda yordam beradi yoki uni xavfdan qutqaradi. Bu esa tabiat va inson o‘rtasidagi uyg‘unlik g‘oyasini aks ettiradi.

Bundan tashqari, har ikkala madaniyatda ham it obrazi alohida e’tiborga loyiq. O‘zbek ertaklarida it ko‘pincha sodiqlik va himoya ramzi sifatida tasvirlansa, nemis ertaklarida ham u egasiga sodiq, ishonchli va yordamga tayyor do‘st sifatida gavdalanadi. Bu esa hayvonlarga nisbatan ijobiy va mehribon munosabatning umumiy insoniy qadriyat ekanligini ko‘rsatadi.

Umuman olganda, ijobiy zoonimlar orqali har ikki xalq ertaklarida insoniy fazilatlar — sadoqat, jasorat, do‘stlik, hamkorlik va mehr-oqibat targ‘ib qilinadi. Bu obrazlarning o‘xshash semantik

yuklamaga ega bo‘lishi madaniyatlararo umumiylikni ko‘rsatsa, ularning qo‘llanishidagi ayrim farqlar esa har bir xalqning o‘ziga xos tarixiy va madaniy tajribasi bilan bog‘liqdir. Shu bois, ijobiy zoonimlar nafaqat badiiy vosita, balki madaniyatlararo kompetensiyani shakllantirishda muhim didaktik material sifatida ham xizmat qiladi.

Salbiy obrazli zoonimlar xalq ertaklarida insonning yomon sifatlarini — makkorlik, ochko‘zlik, yolg‘onchilik, shafqatsizlik, hasad va xudbinlik kabi illatlarni tanqid qilishda muhim badiiy vosita sifatida xizmat qiladi. Bunday obrazlar orqali bolalarda axloqiy tushunchalar shakllantirilib, “yaxshi” va “yomon” o‘rtasidagi farq aniq ko‘rsatib beriladi. O‘zbek va nemis ertaklarida salbiy zoonimlar ko‘p jihatdan o‘xshash semantik yuklamaga ega bo‘lsa-da, ularning qo‘llanishida ayrim milliy xususiyatlar ham kuzatiladi.

O‘zbek xalq ertaklarida tulki eng ko‘p uchraydigan salbiy obrazlardan biridir. Masalan, “Tulki bilan turna” ertagida tulki ayyorlik bilan boshqa hayvonlarni aldashga urinadi va o‘z manfaatini ko‘zlaydi. U mehmondorchilik bahonasida turnani haqorat qiladi, biroq oxir-oqibat o‘zi ham xuddi shunday vaziyatga tushib qoladi. Bu syujet orqali bolalarga adolat g‘oyasi, ya’ni “qilgan ish o‘ziga qaytadi” degan fikr yetkaziladi. Shuningdek, boshqa o‘zbek ertaklarida ham tulki ko‘pincha yolg‘on gapiruvchi, o‘z manfaatini ustun qo‘yuvchi obraz sifatida tasvirlanadi. Bu orqali hushyorlik, ehtiyotkorlik va ishonch masalalari yoritiladi.

Nemis ertaklarida ham tulki xuddi shunday ma’noda ishlatiladi. Masalan, “Der Fuchs und die Gans” kabi syujetlarda tulki hiylakor, sabr bilan o‘ljasini kutuvchi va uni aldov orqali qo‘lga kirituvchi obraz sifatida beriladi. Ayrim hollarda u o‘zining ayyorligi sabab muvaffaqiyatga erishadi, ammo ko‘pincha uning hiylasi fosh bo‘lib, jazolanadi. Bu esa bolalarda adolat, halollik va to‘g‘rilik qadriyatlarini mustahkamlaydi. Mazkur o‘xshashlik zoonimlarning ayrim hollarda umumjahon ramziga aylanganini, ya’ni turli madaniyatlarda bir xil axloqiy mazmunni ifodalashini ko‘rsatadi.

Bo‘ri obrazi ham har ikkala madaniyatda salbiy xarakterga ega bo‘lgan eng tipik zoonimlardan biridir. Masalan, “Rotkäppchen” ertagida bo‘ri xavfli, aldovchi va shafqatsiz qahramon sifatida tasvirlanadi. U o‘zining makkorligi bilan qizaloqni aldaydi va unga zarar yetkazishga harakat qiladi. Bu obraz orqali bolalarga begona odamlarga ishonmaslik, ehtiyotkor bo‘lish kabi muhim hayotiy saboqlar beriladi.

O‘zbek ertaklarida ham bo‘ri ochko‘z, yovuz va tajovuzkor obraz sifatida uchraydi. U ko‘pincha zaif hayvonlarga hujum qiluvchi, kuch ishlatish orqali o‘z maqsadiga erishmoqchi bo‘lgan qahramon sifatida tasvirlanadi. Biroq ayrim ertaklarda u ayyor hayvonlar (masalan, tulki yoki quyon) tomonidan aldab qo‘yiladi. Bu orqali kuchdan ko‘ra aql ustunligi g‘oyasi ilgari suriladi.

Shuningdek, ayrim hollarda boshqa hayvonlar ham salbiy obraz sifatida namoyon bo‘ladi. Masalan, o‘zbek ertaklarida ilon ko‘pincha xavf, xiyonat yoki yashirin tahdid ramzi sifatida tasvirlanadi. Nemis ertaklarida ham ilon ayrim hollarda aldov va xavf belgisi sifatida talqin qilinadi. Bu esa hayvon obrazlari orqali insonning ichki salbiy xususiyatlari ramziy tarzda ifodalanishini ko‘rsatadi.

Ba’zi hollarda qarg‘a yoki boshqa qushlar ham salbiy yoki ehtiyotkorlik bilan yondashiladigan obraz sifatida uchrashi mumkin. Ular xabar yetkazuvchi bo‘lishi bilan birga, ba’zan noxush hodisalarning belgisi sifatida ham talqin qilinadi. Bu esa zoonimlarning kontekstga bog‘liq holda turlicha ma’no kasb etishini ko‘rsatadi.

Umuman olganda, salbiy zoonimlar ertaklarda tarbiyaviy funksiyani bajarib, bolalarda axloqiy immunitetni shakllantirishga xizmat qiladi. Ular orqali o‘quvchilar yomon xatti-harakatlarning

oqibatini anglaydi, to‘g‘ri va noto‘g‘ri xulqni farqlashni o‘rganadi. Ayniqsa, o‘zbek va nemis ertaklaridagi tulki va bo‘ri obrazlarining o‘xshash talqini madaniyatlararo umumiylikni ko‘rsatsa, boshqa hayvonlar orqali ifodalangan ayrim farqlar esa milliy mentalitetni aks ettiradi. Shu sababli, salbiy zoonimlar nafaqat badiiy obraz, balki muhim pedagogik vosita sifatida ham ahamiyat kasb etadi. Ular yordamida o‘quvchilarda tanqidiy fikrlash, ehtiyotkorlik, axloqiy baholash va madaniyatlararo tafakkur ko‘nikmalari shakllantiriladi.

Neytral va ambivalent zoonimlar. Ba’zi zoonimlar esa bir xil emas, balki kontekstga qarab turlicha talqin qilinadi. Masalan, eshak obrazi o‘zbek ertaklarida ko‘pincha sodda yoki kulgili qahramon sifatida tasvirlansa-da, ayrim hollarda u sabrli va mehnatkash obraz sifatida ham talqin qilinadi. Nemis ertaklarida, xususan, “Die Bremer Stadtmusikanten”da eshak yetakchi, dono va jasur obraz sifatida ko‘rsatiladi. Bu esa bir xil hayvon obrazining turli madaniyatlarda turlicha baholanishini ko‘rsatadi. Shu jihatdan, ambivalent zoonimlar madaniyatlararo tafakkurni rivojlantirishda ayniqsa muhimdir, chunki ular talabalarga stereotip fikrlashdan chiqishga yordam beradi.

Zoonimlar lingvokulturologik birlik sifatida til va madaniyat o‘rtasidagi uzviy bog‘liqlikni namoyon etadi. Ular orqali talabalar til birliklarini faqat grammatik yoki leksik jihatdan emas, balki madaniy kontekstda ham o‘zlashtiradi.

Chet tilini o‘qitishda ertaklardan foydalanish, ayniqsa zoonimlar asosida tahlil qilish quyidagi pedagogik natijalarni beradi:

- leksik boylikni oshiradi;
- obrazli fikrlashni rivojlantiradi;
- madaniy tafovutlarni tushunishga yordam beradi;
- til o‘rganishga motivatsiyani kuchaytiradi.

Masalan, o‘qituvchi “Rotkäppchen” va o‘zbek ertaklaridagi bo‘ri obrazini taqqoslab, talabalarga savollar berishi mumkin:
— Nima uchun bo‘ri har ikkala ertakda salbiy obraz?
— Bu obraz orqali qanday xulosa chiqarish mumkin?

Bu kabi savollar talabalarda tanqidiy va tahliliy fikrlashni rivojlantiradi.

Zoonimlar asosida ishlash jarayonida quyidagi metodik yondashuvlar samarali hisoblanadi:

- qiyosiy tahlil (o‘zbek va nemis ertaklarini solishtirish);
- rolli o‘yinlar (hayvon obrazlarini sahnalashtirish);
- munozara va debatlar;
- kreativ yozma ishlar (ertakni davom ettirish yoki o‘zgartirish).

Bu metodlar orqali talabalar:

- boshqa madaniyatni tushunadi;
- o‘z fikrini erkin ifodalaydi;
- kommunikativ kompetensiyasini rivojlantiradi.

O‘tkazilgan tahlillar shuni ko‘rsatadiki, o‘zbek va nemis ertaklarida zoonimlar ko‘p jihatdan o‘xshash semantik yuklamaga ega bo‘lib, bu insoniyatga xos umumiy qadriyatlar – ezgulik, adolat, sadoqat kabi tushunchalarning umumiyligini ko‘rsatadi. Shu bilan birga, ayrim farqlar milliy madaniyat, tarixiy tajriba va turmush tarzi bilan bog‘liq holda yuzaga keladi.

Zoonimlarning lingvokulturologik xususiyatlarini yanada chuqurroq anglash uchun turli hayvon obrazlari asosida qo‘shimcha tahlillar olib borish muhimdir. Chunki har bir hayvon obrazi muayyan ramziy ma’no va madaniy yuklamaga ega bo‘lib, ular orqali xalqning dunyoqarashi yanada yaqqol namoyon bo‘ladi.

Sher (arslon) obrazi . O‘zbek ertaklarida sher yoki arslon kuch-qudrat, jasorat va hukmdorlik timsoli sifatida tasvirlanadi. Ko‘plab ertaklarda u “hayvonlar podshosi” sifatida gavdalanib, boshqa hayvonlar ustidan hukmronlik qiladi. Biroq ayrim hollarda u kuchli bo‘lsa-da, aqlan sust yoki ishonuvchan sifatida ham ko‘rsatiladi va bu orqali “faqat kuch yetarli emas” degan g‘oya ilgari suriladi. Nemis ertaklarida sher kamroq uchrasa-da, u yerda ham kuch va ustunlik ramzi sifatida qabul qilinadi. Bu obraz orqali kuch va adolat o‘rtasidagi muvozanat masalasi yoritiladi.

Quyon obrazi. O‘zbek ertaklarida quyon odatda qo‘rqoq, tezkor va ayyor obraz sifatida tasvirlanadi. Ba’zi ertaklarda u o‘zining tezligi yoki hiylasi bilan kuchliroq hayvonlardan qutulib qoladi. Bu orqali bolalarga aql va tezkorlikning ahamiyati ko‘rsatiladi. Nemis ertaklarida ham quyon shunga o‘xshash xarakterga ega. U yerda ham u epchil va ehtiyotkor hayvon sifatida tasvirlanadi. Bu o‘xshashlik ikki madaniyatda ham kichik, ammo chaqqon obrazning qadrlanishini ko‘rsatadi.

Sigir va qo‘y obrazi. O‘zbek ertaklarida sigir va qo‘y baraka, tinchlik va halollik timsoli sifatida tasvirlanadi. Ayniqsa, qo‘y obrazi muloyimlik va itoatkorlik bilan bog‘lanadi. Bu o‘zbek xalqining qishloq xo‘jaligi bilan bog‘liq turmush tarzini aks ettiradi. Nemis ertaklarida ham bu hayvonlar ko‘pincha tinch va foydali obraz sifatida beriladi. Ular inson uchun foydali bo‘lgan, zarar yetkazmaydigan mavjudot sifatida talqin qilinadi. Bu esa umumiy agrar madaniyat unsurlarini ko‘rsatadi.

Mushuk obrazi. O‘zbek ertaklarida mushuk ba’zan ayyor, ba’zan esa uy hayvoni sifatida oddiy obrazda tasvirlanadi. U ko‘pincha o‘z manfaatini ko‘zlovchi, mustaqil xarakterga ega qahramon sifatida uchraydi. Nemis ertaklarida esa mushuk yanada faol va markaziy obrazlardan biri bo‘lishi mumkin. Masalan, “Der gestiefelte Kater” (Etik kiygan mushuk) ertagida mushuk juda aqlli, strategik fikrlovchi va egasini boylikka olib boruvchi obraz sifatida tasvirlanadi. Bu orqali aql va topqirlikning ustunligi ko‘rsatiladi.

Ilon obrazi. O‘zbek ertaklarida ilon ko‘pincha xavf, yovuzlik yoki sirli kuch timsoli sifatida talqin qilinadi. Ba’zan u salbiy qahramon bo‘lsa, ayrim ertaklarda donolik yoki yashirin kuch ramzi sifatida ham chiqadi. Nemis madaniyatida ham ilon ikki tomonlama ma’noga ega bo‘lib, ba’zan xavf va aldov timsoli, ba’zan esa donolik va o‘zgarish belgisi sifatida talqin qilinadi. Bu esa zoonimlarning ko‘p qatlamli semantik tabiatini ko‘rsatadi.

Yuqoridagi misollar shuni ko‘rsatadiki, turli hayvon obrazlari orqali insoniy sifatlar (ayyorlik, jasorat, sadoqat, qo‘rquv) ifodalanadi, milliy qadriyatlar va turmush tarzi aks ettiriladi, bolalarga axloqiy saboq beriladi. Shu bilan birga, ayrim hayvon obrazlarining o‘xshash talqin qilinishi madaniyatlararo umumiylikni ko‘rsatsa, farqli talqinlar esa milliy o‘ziga xoslikni ochib beradi.

Demak, zoonimlar nafaqat tilshunoslik, balki pedagogika nuqtai nazaridan ham muhim bo‘lib, ular madaniyatlararo kompetensiyani shakllantirishda samarali vosita sifatida xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, o‘zbek va nemis xalq ertaklarida qo‘llanilgan zoonimlar muhim lingvokulturologik birlik sifatida har ikki xalqning milliy mentaliteti, axloqiy qadriyatlari va dunyoqarashini o‘zida aks ettiradi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, hayvon obrazlari orqali ifodalangan ramziy ma’nolar ko‘p hollarda o‘xshash semantik yuklamaga ega bo‘lib, bu insoniyatga xos umumiy axloqiy me’yorlarning mavjudligidan dalolat beradi. Shu bilan birga,

ayrim zoonimlarning talqinida kuzatiladigan farqlar esa milliy-madaniy xususiyatlar bilan izohlanadi.

Qiyosiy tahlil asosida aniqlanishicha, zoonimlar nafaqat badiiy tasvir vositasi, balki ta'lim jarayonida samarali didaktik vosita sifatida ham muhim ahamiyat kasb etadi. Ular yordamida talabalarda madaniyatlararo kompetensiyani shakllantirish, xususan, boshqa madaniyat vakillarining qadriyatlarini tushunish, hurmat qilish hamda tolerantlikni rivojlantirish imkoniyati kengayadi. Ayniqsa, ertaklar asosida olib borilgan qiyosiy tahlil, muhokama va interfaol metodlar talabalarning tanqidiy fikrlash va kommunikativ ko‘nikmalarini rivojlantirishda samarali natija beradi.

Shuningdek, zoonimlar orqali berilgan obrazlar talabalarning til o‘rganishga bo‘lgan qiziqishini oshiradi, ularning lug‘at boyligini kengaytiradi hamda til birliklarini kontekstda o‘zlashtirishiga yordam beradi. Bu esa chet tilini o‘qitishda lingvokulturologik yondashuvning ahamiyatini yanada kuchaytiradi.

Demak, o‘zbek va nemis ertaklarida uchraydigan zoonimlarni qiyosiy o‘rganish nafaqat nazariy, balki amaliy-pedagogik jihatdan ham muhim bo‘lib, u madaniyatlararo kompetensiyani shakllantirishda samarali vositalardan biri sifatida xizmat qiladi. Kelgusida mazkur yo‘nalishda yanada chuqurroq tadqiqotlar olib borish, xususan, zoonimlarning boshqa janr va matnlardagi qo‘llanilishini o‘rganish ilmiy va metodik jihatdan dolzarb hisoblanadi.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Karimov I.A. *Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch*. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
2. Mahmudov N. *Til va madaniyat*. – Toshkent: Fan, 2010.
3. Safarov Sh. *Lingvokulturologiya asoslari*. – Toshkent: Akademnashr, 2013.
4. Nurmonov A. *Tilshunoslik nazariyasi*. – Toshkent: O‘zbekiston Milliy Ensiklopediyasi, 2012.
5. Rahmatullayev Sh. *Hozirgi o‘zbek adabiy tili*. – Toshkent: Universitet, 2006.
6. Vohidov E. *O‘zbek xalq ertaklari*. – Toshkent: Sharq, 2005.
7. Grimm, J., Grimm, W. *Kinder- und Hausmärchen*. – Berlin: Reclam, 2014.
8. Propp V.Ya. *Morfologiya skazki*. – Moskva: Nauka, 1969.
9. Humboldt W. von. *Über die Verschiedenheit des menschlichen Sprachbaues*. – Berlin, 1836.
10. Maslova V.A. *Lingvokulturologiya*. – Moskva: Akademiya, 2001.
11. Ter-Minasova S.G. *Yazyk i mezhkulturnaya kommunikatsiya*. – Moskva: Slovo, 2000.
12. Hall E.T. *The Silent Language*. – New York: Anchor Books, 1990.
13. Kramsch C. *Language and Culture*. – Oxford: Oxford University Press, 1998.
14. Byram M. *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. – Clevedon: Multilingual Matters, 1997.
15. Iskandarova Sh. *Madaniyatlararo kommunikatsiya asoslari*. – Toshkent: Fan, 2015.